

УДК 336.719

Клименко А.Д.¹, Бабенко-Левада В.Г.²

¹ студ. гр. ФЕУ-118 НУ «Запорізька політехніка»

² канд. екон. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

НАДІЙНІСТЬ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ: ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ТА ФАКТОРИ ВПЛИВУ

Питання надійності є надзвичайно важливим для економічних суб'єктів, які прагнуть взаємодіяти з банківськими установами. Особливо ця тема стала актуальною після кризових подій, які значно похитнули довіру населення до даного сектору економіки.

Обираючи комерційний банк, клієнти прагнуть максимізувати задоволення своїх потреб від співпраці. І саме можливість банку, попри зовнішні і внутрішні фактори, які на нього впливають, забезпечити їх певною мірою - визначає його надійність.

Виходячи з цього, охарактеризуємо надійність банку як здатність установи постійно забезпечувати ефективну діяльність, протистояти зовнішньому і внутрішньому впливу, а також зберігати можливість виконувати свої зобов'язання вчасно і в повному обсязі.[1]

Основними підходами до оцінювання надійності банку є:

1) Розрахунок різних показників фінансового стану банків на основі даних фінансової звітності, які дають змогу отримати уявлення про основні аспекти діяльності банку, його, рентабельність, фінансову стійкість тощо.

2) Портфельний підхід - побудова банківського портфеля та управління ним за допомогою динамічної економіко-математичної моделі щодо оптимізації залучення і розміщення грошових ресурсів банку.

3) Методика оцінки надійності банків Центру наукових досліджень НБУ (автори Р. Набок і А. Набок).

4) Методики приватних рейтингових агентств та організацій, результати яких не завжди публікуються в пресі. [3]

В Україні від 1 листопада 2016 року, НБУ використовується офіційно визнана, вдосконалена система рейтингової оцінки банків - система CAMELSO. Нагляд за банками, за цією рейтинговою системою полягає у визначенні загального стану банку на підставі стандартизованих критеріїв, що охоплюють усі напрямки його діяльності. До них відносяться:

1. Капітал – оцінка його достатності для захисту інтересів вкладників і підтримки платоспроможності.

2. Активи – спроможність забезпечити повернення активів, вплив проблемних кредитів на загальний фінансовий стан банку.

3. Менеджмент – оцінка методів управління банком з точки зору принципів корпоративного управління, ефективності діяльності, методів управління та контролю.

4. Надходження – достатність доходів банку для перспективного розвитку та зростання.

5. Ліквідність – здатність забезпечити своєчасне та повне виконання своїх зобов'язань.

6. Чутливість до ринкових ризиків – ступінь реагування на зміну ситуації на ринку.

7. Операційний ризик – здатність ефективно управляти операційним та інформаційним ризиком з метою недопущення/мінімізації фінансових втрат внаслідок реалізації ризиків.

Усереднена комплексна рейтингова оцінка банків за CAMELSO у 2019 році, як і у 2018-му, становила «2» в порівнянні з «3» в 2017-му, тобто була високою. (оцінка “1” є найвища, “4” – найнижча).[2]

Як вже зазначалося раніше, на банківську надійність впливають зовнішні (екзогенні) фактори, та внутрішні (ендогенні). У зовнішніх можемо виділити 5 основних груп: економічні (стан економіки країни; характер інфляційних процесів; рівень розвитку виробництва; тощо), фінансові (законодавча база; грошово-кредитна політика НБУ; стан грошового ринку; стан фінансового ринку; тощо), політичні (політична стабільність; стійкість уряду), соціальні (рівень довіри до банківської системи; рівень доходу населення), та форс-мажорні обставини - непередбачені та неподоланні обставини, спричинені природними явищами.

Внутрішні фактори, що впливають на рівень надійності банківської установи, можна поділити на три групи: якість фінансового менеджменту (управління активами, зобов'язаннями, капіталом, ризиками, ліквідністю, рентабельністю, тощо), якість організаційного менеджменту (організація системи контролю, безпеки; якість управління персоналом; рівень розвитку інформаційних технологій; компетентність керівників; склад засновників, тощо), та якість маркетингу (процесу планування; конкурентоспроможність банківських продуктів; якість системи просування банківських продуктів). [1]

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. К. В. Мстоян. Ефективна економіка № 5, 2012. Стаття. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/>

2. Сайт Національного Банку України. Режим доступу: <https://old.bank.gov.ua/>

3. Жечева, А. М. Радченко, Н. Г. 2019 р. Мелітополь: Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного. Режим доступу: <http://elar.tsatu.edu.ua/>